

Računovodstvena profesija u kontekstu suvremenog poslovanja

Strugar, Bernarda

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:863858>

Rights / Prava: [In copyright](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2020-11-28**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

BERNARDA STRUGAR

**RAČUNOVODSTVENA PROFESIJA U
KONTEKSTU SUVREMENOG POSLOVANJA**

Završni rad

Pula, 2018.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

BERNARDA STRUGAR

**RAČUNOVODSTVENA PROFESIJA U
KONTEKSTU SUVREMENOG POSLOVANJA**

Završni rad

JMBAG: 0303058669, redovita studentica

Studijski smjer: Financijski management

Predmet: Računovodstvena teorija

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Ekonomija

Znanstvena grana: Računovodstvo

Mentorica: izv.prof.dr.sc. Ksenija Černe

Pula, srpanj 2018.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Bernarda Strugar, kandidatkinja za prvostupnicu poslovne ekonomije, smjera financijski management ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Studentica

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, Bernarda Strugar dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile

u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom "Računovodstvena profesija u kontekstu suvremenog poslovanja" koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

SADRŽAJ

1.UVOD	1
2.RAČUNOVODSTVENA PROFESIJA	3
2.1.Profesija općenito.....	3
2.2.Povijest računovodstvene profesije.....	4
2.3.Struktura računovodstvene profesije.....	5
2.3.1.Područje privatnog računovodstva	6
2.3.2.Područje javnog računovodstva.....	6
2.3.3.Područje državnog računovođe i računovodstva neprofitnih organizacija ..	7
2.3.4.Područje računovodstva u obrazovanju.....	8
2.4.Suvremena računovodstvena profesija.....	8
2.4.1.Zaštita računovodstvene profesije	11
2.4.2.Aktualni problemi računovodstvene profesije	11
2.5.Položaj računovodstvene profesije u Republici Hrvatskoj.....	13
3.KODEKS PROFESIONALNE ETIKE	15
3.1.Etička pitanja profesije	15
3.2.Kodeks profesionalne etike Međunarodne federacije računovođa.....	17
3.2.1.Temeljna načela profesionalnog računovođe	18
3.2.2.Prijetnje i mjere zaštite	19
3.2.3.Rješavanje etičkih sukoba	21
3.3. Izazovi računovodstvene profesije	21
4.RAČUNOVODSTVENO OSOPOSOBLJAVANJE U SUSTAVU REDOVNE NAOBRAZBE	24
5.LICENCIRANJE RAČUNOVODSTVENE PROFESIJE	27
5.1.Licenciranje računovodstvene profesije	27
5.2.Prijedlog polaznih teza kod licenciranja	28
5.3.Inicijativa profesionalnih računovođa Hrvatske	32
6.ZAKLJUČAK.....	35
LITERATURA	38
POPIS TABLICA.....	40
SAŽETAK	41
SUMMARY.....	43

1. UVOD

Računovodstvo je srž cjelokupnog poslovanja. Razumijevanje poslovanja zapravo leži u razumijevanju računovodstva. Poznata rečenica glasi kako iza svakog dobrog poslovanja, stoji sjajan računovođa.

U prvom poglavlju rada, dan je osvrt na sam pojam profesije, obilježja koje mora zadovoljiti, njena podjela te kriteriji po kojima se može pratiti položaj određene profesije odnosno njezinih pripadnika. Prikazani su njeni daleki korijeni te kako se tijekom povijesti pa do danas razvijala. Rad računovodstvene profesije djeluje u četiri detaljnije objašnjena područja; privatnog računovodstva, javnog, državnog, računovodstva neprofitnih organizacija te računovodstva na području obrazovanja. Glavne osobe zadužene za računovodstveni proces nazivaju se računovođama. U radu je prikazana njihova kvalifikacija prema rodu, vrsti, podvrsti i skupini kojoj pripadaju, te uvjete koje moraju zadovoljiti kako bi pripali računovodstvenoj profesiji. Razmotreno je nekoliko današnjih prepreka na koje računovodstvena profesija često nailazi, te kakva je situacija računovodstvene profesije u Republici Hrvatskoj.

Drugo poglavlje posvećeno je Kodeksu profesionalne etike. Glavna organizacija koja osigurava provođenje profesionalne etike svih računovođa i ponašanje u skladu s njom te propisuje zadana pravila, načela i mjere je Međunarodna federacija računovođa. Osvrt na njenu misiju, osnutku Odbora za međunarodne standarde etike za računovođe te dijelovi i komponente Kodeksa profesionalne etike. Kodeks propisuje koja temeljna načela profesionalni računovođa mora poštivati te obavljati računovodstvenu profesiju u skladu s njima. U današnjim uvjetima poslovanja, pred računovodstvenu profesiju, odnosno pred računovođama su razni izazovi, kao što je pritisak menadžmenta, situacije u kojima računovođe imaju ulogu izvidača, te razni propusti i pohlepa. Svaki od njih je detaljnije opisan u nastavku.

Predzadnje poglavlje, računovodstveno osposobljavanje u sustavu redovne naobrazbe, posvećeno je računovodstvenim znanjima i vještinama koje računovođe moraju imati te kontinuirano usavršavati i nadograđivati. Detaljnije, koje su njihove nužne tehničke kompetencije, profesionalne vještine, profesionalne vrijednosti te etika i stavovi.

Posljednje poglavlje pripada današnjem aktualnom problemu, a to je licenciranje računovodstvene profesije u Republici Hrvatskoj. Navedeni su i objašnjeni prijedlozi polaznih teza o reguliranju računovodstvene profesije izrađenih od strane Hrvatske revizorske komore, te mišljenje tj. razlozi koje Inicijativa profesionalnih računovođa navodi zašto su oni protiv zakonskog reguliranja računovodstvene profesije.

Svrha rada je razmatranje računovodstvene profesije u kontekstu suvremenog poslovanja, sa ciljem razrade iste od povijesnih početaka do današnje rasprave o licenciranju iste. Korištene su metode analize i sinteze, te je za potrebe rada izučena relevantna literatura.

2. RAČUNOVODSTVENA PROFESIJA

2.1. Profesija općenito

Pod pojmom profesija (*lat. professio* - zanat, posao) uobičajeno se razumijeva zvanje, vrsta zanimanja koja služi kao izvor egzistencije, vrsta djelatnosti, struka, služba ili stalež.¹ Profesija je prije duhovne nego fizičke naravi, npr. pravna, financijska, medicinska ili učiteljska profesija.² Dakle, kada se za nekoga želi istaknuti da korektno i stručno obavlja svoj posao koji mu služi kao izvor egzistencije, tada se prije svega misli na profesionalca ili na osobu koja se ponaša profesionalno. Za pripadnost u određenoj profesiji je potrebna određena razina stručnost. Uz stručnost također se podrazumijeva i institucionalno povezivanje osoba koje pripadaju istoj profesiji.³

Kada se definira profesija naglasak se stavlja na dvije komponente. Prva je zanimanje kao osnovno sredstvo stjecanja dohotka. Druga se odnosi na specifično stručno obrazovanje i osposobljavanje, kao razlikovnim elementima među brojnim zanimanjima. Za profesiju je nužno da zadovolji određene karakteristike. Prema međunarodnoj literaturi, najznačajnije karakteristike koje profesija mora zadovoljiti su: sustavno zaokružena teorija, stručni autoritet, institucionalno osiguranje, etički kodeks, specifična supkultura i predanost podizanju standarda struke u obrazovanju i praksi.⁴

Podjelu profesije moguće je razmatrati kroz tri skupine. Prvu skupinu čine klasične profesije (liječnici, pravnici, profesori) za koje se smatra da su najranije nastale. Njih također karakterizira visok autoritet temeljen na znanju i autonomiji u donošenju odluka. Drugu skupine čine profesije koje su nastale tek poslije, kao izravan proizvod industrijalizacije (inženjeri). Profesije u toj skupini su znatno više vezane uz strogu

¹Žager, L., „Profesionalna etika računovođa i revizora“, u Winter, V. (ur.), *Računovodstvo, revizija i financije u suvremenim gospodarskim uvjetima*, Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 1998, str. 211.

²Gulin, D. et al., *Računovodstvo*, Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2003, str.22.

³Žager, L., op.cit., str. 211.

⁴Milčić, I., „Uvjeti i način rada u uredima za vođenje poslovnih knjiga“, u Aljinović Barać, Ž. (ur.), *Računovodstvo, revizija i porezi u praksi*, Split, Udruga računovođa i financijskih djelatnika Split, 2017., str.31.

podjelu rada formalne organizacije, imaju autoritet u znanju, ali relativno nižu autonomiju u donošenju odluka zbog dominantne funkcije menadžera. Posljednju, treću skupinu, čine paraprofesije (učitelji, socijalni radnici, medicinske sestre) za koje je potrebno kraće školovanje, imaju manje prepoznatljivo područje djelovanja, izravno su vezane za birokratsku hijerarhiju i imaju malu autonomiju u donošenju odluka.⁵

Ovisno o tome čemu netko pridaje veću pozornost, položaj neke profesije odnosno njezinih pripadnika se može pratiti po različitim kriterijima:

1. koliki ugled imaju u društvu;
2. kako se poštuju etička načela;
3. obavljaju li poslove na profesionalan način;
4. raspoložu li adekvatnim kompetencijama;
5. koliko su plaćeni;
6. koliko se drži do njihovih mišljenja;
7. tko sve koristi informacije odnosno za koga neka profesija priprema informacije;
8. koliki stupanj edukacije posjeduju i sl.

Ugled neke profesije će se ostvariti kada se zadovolje sve navedene odrednice, što dovodi do zaključka da je to dugoročan proces na kojem treba konstantno i dugoročno djelovati.⁶

2.2. Povijest računovodstvene profesije

Početak računovodstvene profesije seže još u doba Benedikta Kotruljevića. U 15.stoljeću ova je profesija imala veliku važnost kao i knjigovodstvo, o čemu svjedoči knjiga Benka Kotruljića „O trgovini i savršenom trgovcu.“ U tome djelu mogu se pronaći brojni zapisi o pravilima računovodstvene evidencije i sastavljanju financijskih

⁵Leksikografski zavod Miroslav Krleža, <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=50537>, (pristupljeno 01.svibanj.2018.)

⁶Ramljak, B., i Pavić, M., „Izazovi računovodstvene profesije u budućem razdoblju“, u *Računovodstvo, revizija i porezi u praksi*, Brela, 2016, str.6.

izvještaja koji se i danas koriste, kako u Hrvatskoj tako i na čitavoj međunarodnoj razini.⁷

Računovodstvena profesija počela se formirati početkom 18.stoljeća odnosno početkom industrijske revolucije. Zbog ubrzanog rasta industrijske proizvodnje i uslužnog sektora te razvoja informatičke tehnologije u 20.stoljeća, povećala se njezina potreba i proširila se lista računovodstvenih zanimanja.⁸

Razvoj tržišta zahtijevao je sistemski pristup obrazovanju za računovodstvenu profesiju tek od kraja 19.stoljeća. Preduvjeti za razvoj računovodstvene profesije bili su razvoj profesionalnih udruženja odnosno udruga i uvođenje računovodstva na sveučilišta. Na New York University je 1900.godine otvorena škola za računovodstvo, financije i trgovinu čime je učinjen najvažniji korak u sveučilišnoj edukaciji računovodstvene profesije. Dvadeseto stoljeće se smatra stoljećem punog razvoja računovodstvene profesije, a krajem 20. i početkom 21.stoljeća globalizacija svjetske ekonomije postaje imperativ za ujednačenu osnovnu financijskog izvještavanja.⁹

2.3. Struktura računovodstvene profesije

„Računovodstvena profesija radi u četiri područja. To su: privatno računovodstvo (gdje rade privatni ili upravljački ili interni računovođe), javno računovodstvo (gdje rade javni ili ovlašteni računovođe koje još nazivaju eksternim računovođama), državno računovodstvo i računovodstvo neprofitnih organizacija i obrazovanje (gdje rade računovođe u obrazovanju i zdravstvenim ustanovama kao što su profesori računovodstva i istraživači).“¹⁰

Značenje računovodstvene profesije u svijetu sve više raste, što je dovelo do potrebe njene zaštite. Zaštita se provodi na način da se stečena visokostručna znanja mogu

⁷Dečman, N., Uloga računovodstvene profesije u osiguranju informacijske podloge za poslovno odlučivanje u malim i srednjim poduzećima Republike Hrvatske, u *Zbornik ekonomskog fakulteta*, Zagreb, 2013, str.2.

⁸Gulin,D. et.al., op.cit., str.22.

⁹Studenti, <http://studenti.rs/skripte/racunovodstvo-11/>, (pristupljeno 01.svibanj 2018.)

¹⁰Gulin,D. et.al., op.cit., str.22.

vertificirati na više načina, a najčešće stjecanjem posebnih ovlasti i to minimalno za javnog računovođu i privatnog računovođu.¹¹

2.3.1. Područje privatnog računovodstva

Privatni, drugim riječima upravljački računovođe, obavljaju sve aktivnosti u poslovnim subjektima (poduzećima, bankama i slično) za potrebe vanjskih korisnika (vlasnici, vjerovnici i ostali) i unutarnjih korisnika (menadžment). Oni imaju zadatke vođenja poslovnih knjiga, sastavljanja i objavljivanja financijskih izvještaja, sastavljanja internih izvještaja, planova i slično i to sve za potrebe unutarnjih korisnika.¹²

Smatra se da privatnih računovođa ima najviše i da oni danas rade sve značajnije računovodstvene poslove za poznatog poslodavca. Njihovi poslodavci su tvorničari, trgovci, uslužne tvrtke i drugi poduzetnici, ali obavljaju računovodstvene poslove i za vladine agencije i neproftine organizacije. Danas se od modernog računovođe traži da bude kreator i organizator cjelokupnog računovodstvenog informacijskog sustava, kao najznačajnijeg dijela „controllinga“. Oni mogu obavljati i poslove interne revizije (kao stožerno tijelo ili organizacijski dio u stručnoj službi), a to su poslovi od posebnog značaja za top menadžera.

Moderni privatni računovođe pokrivaju čitav spektar aktivnosti, od financijskog do upravljačkog računovodstva. Oni sa osiguravanjem relevantnih informacija pomažu menadžmentu svih hijerarhijskih razina u donošenju odluka usmjerenih prema poslovnim ciljevima.¹³

2.3.2. Područje javnog računovodstva

„Javni ili ovlaštene računovođe (ovlaštene revizori) zaposleni su primarno u revizijskim tvrtkama.“ Oni obavljaju poslove pružanja usluga revizije, poreznog i financijskog savjetovanja u privatnom i javnom sektoru uz odgovarajuću naknadu.¹⁴ Te su tvrtke ujedno specijalizirane i za obavljanje pružanja usluga savjetovanja svojim klijentima

¹¹Peršić, M., „Ovlaštene računovođe kao profesija u Republici Hrvatskoj“, u Winter, V. (ur.), *Računovodstvo, financije i revizija u suvremenim gospodarskim uvjetima*, Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 1997, str.59.-60.

¹²Gulin,D. et.al., op.cit., str.22.

¹³Peršić, M., op.cit., str.60.

¹⁴Gulin,D. et.al. op.cit., str.23.

iz razloga što se radi o ekspertima za pojedina računovodstvena i srodna područja.¹⁵ Kako bi se zaštitio javni interes, javni računovođe moraju proći posebnu obuku za stjecanje zvanja ovlaštenog javnog računovođe te polažu jedinstveni ispit. Nakon što im se dodijeli certifikat o uspješno položenom ispitu za ovlaštenog računovođu potrebno je licenciranje odnosno ovlaštenje da javni računovođa može dalje obavljati poslove.¹⁶ Certifikat dodjeljuje ovlaštena državna institucija ili udruga onom pristupniku koji je položio zahtjevani ispit po verificiranom nastavnom planu i programu, a prethodno ima ispunjene uvjete dostignutog stupnja redovite naobrazbe i odgovarajućeg broja godina stručnog iskustva.¹⁷

Ovlašteni računovođe se tijekom cijele svoje karijere moraju kontinuirano obrazovati i usavršavati.¹⁸ Ovlašteni računovođa se smatra računovodstvenim ekspertom i ima veliko povjerenje javnosti u pouzdanost računovodstvenih izvještaja koje on ovjeri. Od ovih računovođa se posebno očekuje visok poslovni moral i poštivanje računovodstvene etike.¹⁹

2.3.3. Područje državnog računovođe i računovodstva neprofitnih organizacija

Državni računovođe su zaposleni u državnim službama (poreznim upravama, riznicama), lokalnoj upravi i samoupravi i kod drugih korisnika državnog proračuna i slično. Dok računovođe neprofitnih organizacija rade u računovodstvima bolnica, sveučilišta, raznih fundacija i udruženja.²⁰

„Služba za državno računovodstvo i računovodstvo neprofitnih organizacija obavlja poslove koji se odnose na:

- normativno uređenje proračunskog računovodstva i računovodstva neprofitnih organizacija;
- sastavljanje polugodišnjih i godišnjih izvještaja o izvršenju državnog proračuna;
- razvijanje analitičkog okvira financijskog izvještavanja;

¹⁵Peršić, M., op.cit., str.60.

¹⁶Gulin,D. et.al., op.cit., str.23.

¹⁷ Peršić, M., op.cit., str.60.

¹⁸Gulin,D. et.al., op.cit., str.23.

¹⁹Peršić, M., op.cit., str.60.

²⁰Gulin,D. et.al., op.cit., str.23.

- davanje uputa i mišljenja u svezi sa sastavljanjem financijskih izvještaja proračunskih i izvanproračunskih korisnika;
- sastavljanje financijskih izvještaja za državni proračun;
- sastavljanje konsolidiranih financijskih izvještaja i
- objavu popisa korisnika proračuna.“²¹

2.3.4. Područje računovodstva u obrazovanju

Računovodstvena profesija ima posebnu važnu ulogu u sustavu obrazovanja i u znanstvenim istraživanjima. Prije svega potrebno je naglasiti sveučilišnu izobrazbu računovođa i specijaliziranu izobrazbu koja se provodi u profesionalnim udruženjima računovođa. Sav rad računovodstvenih istraživača na sveučilištima i znanstvenim institutima uvelike pridonosi razvoju čitave računovodstvene teorije i prakse. Oni istražuju postojeću računovodstvenu praksu i njene probleme, a sve u svrhu pronalaženja i primjene novih načela, postupaka, metoda i slično, koji bi odgovarali suvremenim zahtjevima prakse.²²

2.4. Suvremena računovodstvena profesija

Danas, zbog globalizacije i visokog stupnja međuovisnosti tržišta, računovodstvena profesija raste brže od prosjeka drugih profesija. Također, utvrđeno je kako u uvjetima kriza, računovodstvena profesija sporije gubi posao od prosjeka drugih profesija. Prema osnovnim obilježjima suvremene računovodstvene profesije, ona je: zanimljiva, izazovna, dobro plaćena i društveno priznata. Računovodstvena profesija danas obavlja usluge u različitim tipovima organizacija, kako u privatnom tako i u javnom sektoru. Potrebno je stalno stjecanje novih znanja iz specijaliziranih područja što ju čini zanimljivom i motivirajućom.²³

Osobe koje su zadužene za računovodstveni proces pripadaju računovodstvenoj profesiji i nazivaju se računovođama.

²¹Republika Hrvatska Ministarstvo financija, <http://www.mfin.hr/hr/racunovodstvo>, (pristupljeno 29.travanj 2018.)

²²Gulin,D. et.al., op.cit, str.23.

²³ ibidem, str.22.

„Prema postojećoj Nacionalnoj klasifikaciji zanimanja računovođe pripadaju:

Rodu: znanstvenici / znanstvenice, inženjeri / inženjerke i stručnjaci/ stručnjakinje,

Vrsti: stručnjaci / stručnjakinje za poslovanje i upravljanje,

Podvrsti: stručnjaci / stručnjakinje za financijsko poslovanje,

Skupini: računovodstveni stručnjaci / računovodstvene stručnjakinje.“²⁴

Svaka profesija ima svoja pravila kojima se onda utvrđuju zahtjevi koje osoba treba ispuniti u namjeri da stekne pripadnost određenoj profesiji.

Promatrajući svjetsku praksu, u većini zemalja, profesija računovođa postavlja ove uvjete za stjecanje statusa i dokazivanja pripadnosti računovođa:

1. Odgovarajući stupanj ekonomskog znanja i
2. Minimalno radno iskustvo.²⁵

Računovodstvena profesija danas, u vrijeme globalizacije i harmonizacije računovodstvene prakse, sve više poprima obilježja savjetodavne negoli izvršne funkcije u poslovnom subjektu. Osnovni joj je cilj rada istražiti ulogu i zadaće koje obnašaju računovođe u malim i srednjim poslovnim subjektima. ²⁶

Razvoj računovodstvene profesije u budućnosti donosi perspektivu koja svjedoči kako će se potreba za računovođama smanjiti s povećanjem uporabe računalne obrade podataka. Računovodstveni zadaci se već sada provode jednostavnije i brže, a poslovni procesi automatiziraju. Međutim, upravo u tome računovođe trebaju prepoznati priliku iz razloga što evidentiranje poslovnih događaja i sastavljanje izvještaja nisu jedini zadaci za koje se očekuje da računovođe pružaju u okviru svojih usluga. Podrazumijeva se uporaba složeniji i zahtijevnijih poslova kao što su: porezno planiranje, revizija, financijsko i/ili pravno savjetovanje, procjenjivanje, projiciranje mogućih scenarija i drugog. „U tome smislu edukacija računovođa treba

²⁴Milčić, I., op. cit., str.30.-31.

²⁵Brkanić, V. et al., Računovodstvo poduzetnika, Zagreb, RRIF, 1993, str.112.str.

²⁶Dečman, N., op. cit., str.2.

poprimiti novi smjer te ponuditi računovođama znanja i vještine koje će zadovoljiti rastuću potražnju za ostalim modernim financijskim uslugama.“²⁷

U današnjim, suvremenim uvjetima poslovanja, računovodstvena profesija obavlja iznimno značajne poslove neovisno o kojem poslovnom subjektu se radi. Zbog vrlo čestih promjena koje se događaju u turbulentnom okruženju poslovnih subjekata, potrebno je podizanje razine znanja, ozbiljnosti, kompetencija i odgovornosti od strane računovođa. Računovođe su svakodnevno suočeni sa izazovima prilikom stvaranja kvalitetnih računovodstvenih informacija za različite korisnike. Kako bi uspješno uspjeli savladati sve predstojeće izazove nužna je kontinuirana edukacija i poboljšanje profesionalnog i društvenog statusa računovođa.²⁸ „Računovođe u Republici Hrvatskoj generalno nisu u potpunosti zadovoljne sa svojim položajem za što argumente najčešće nalaze u slabije plaćenim poslovima koje obavljaju i nepoštivanju od strane nadređenih, ali i svih ostalih dionika koji kreiraju obračunski sustav u Republici Hrvatskoj i/ili su korisnici računovodstvenih informacija.“²⁹

Računovođe u mnogim subjektima obnašaju ulogu multifunkcionalnih osoba koje se trebaju razumijeti u menadžement, pravo, poreze, financije itd. Ovisno o tome kakva je organizacija računovodstva i računovodstvenih poslova definiraju se sami poslovi računovodstva. Logično je kako se razvija računovodstvo da se tako i šire poslovi koje računovođe trebaju obavljati. „Povijesno gledajući računovodstvo je najprije imalo evidencijsku ulogu (knjigovodstvo) iako se i danas umnogome „iscrpljuje“ u tom dijelu, pa su i poslovi evidentiranja poslovnih događaja bili najznačajniji zadatak kojeg su imali računovođe.“ Suvremeni računovodstveni poslovi su nadišli evidenciju. Danas govorimo o sofisticiranim poslovima koji se obavljaju kroz računovodstvo, kao što su planiranje (budžetiranje), kontrola (nadzor), priprema i analiza informacija za različite korisnike, javna nabava, fiskalna odgovornost, pravna pitanja, zakonodavni okvir i slično. Sve to traži dodatna znanja i kontinuirano usavršavanje računovodstvenih djelatnika.³⁰

²⁷ibidem, str.6.

²⁸Ramljak, B., i Pavić, M.,str.1.

²⁹loc.cit.

³⁰ibidem, str.2.-3.

„U suvremenim uvjetima poslovanja računovodstvo, a onda i računovodstvena profesija trebaju biti na dispoziciji širokoj lepezi različitih internih i eksternih korisnika računovodstvenih informacija.“³¹

Tako se odgovornost računovođa može podijeliti na tri komponente: ³²

1. Ispravno, pouzdano i objektivno financijsko računovodstvo i izvješćivanje,
2. Učinkoviti financijski menadžement kroz kolanje informacija o (ne)likvidnosti,
3. Mjerodavani savjeti pri različitim poslovnim i poreznim pitanjima.

Zbog činjenice da je Hrvatska dio Europske unije i velike računovodstvene svjetske zajednice koju karakterizira prihvaćanje i primjena Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja/Međunarodnih računovodstvenih standarda, dolazi se do sve veće usporedivosti i konzistentnosti u funkcioniranju obračunskog sustava, kao i sve veće ozbiljnosti i odgovornosti za pripremu i objavu kvalitetnih računovodstvenih informacija.³³

2.4.1. Zaštita računovodstvene profesije

Temeljem Zakona o računovodstvu i Zakona o reviziji osnovano je Hrvatsko udruženje revizora. Tada je, 1993.godine, uspješno započela zaštita profesije javnog računovođe u Republici Hrvatskoj. Ovo udruženje objavljuje prijevod Međunarodnih revizijskih standarda i donosi vlastiti Kodeks.³⁴

2.4.2. Aktualni problemi računovodstvene profesije

Postojeći ali i budući problemi na koje će naići računovodstvena profesija odnose se na:

1. Promjenu zakonske regulative na području trgovačkog prava, financijskog izvještavanja i poreza;
2. Nekvalificirane računovođe i

³¹ibidem, str.3.

³²loc.cit.

³³loc.cit.

³⁴Peršić, M., op. cit., str.67.

3. Nove tehnologije.

Što se tiče prvog problema, promjena zakonske regulative, veliki je i permanentan ispit računovodstvene profesije. Primjenom nove regulative zahtjevat će se dodatne edukacije, primjene softvera, određeno vrijeme uhodavanja u novi sistem, prilagodba sustava internih kontrola i sl. Sve to povećava administrativne troškove poslovnog subjekta. Kod promjene regulative posebni problem može nastati vezan za porezno zakonodavstvo i standarde financijskog izvještavanja. Računovodstvena profesija unutar poslovnih subjekta odnosno privatni računovođe veliki dio radnog vremena utroše na promjene i prilagodbe novih poreznih propisa. Sve to dovodi u pitanje efikasnost i kvalitetu financijskog izvještavanja.

Sve je veći problem s nekvalificiranim računovođama, pogotovo iz razloga što ih je veliki broj u računovodstvenim tvrtkama koje pružaju računovodstvene usluge (računovodstveni servisi). Karakteristike nekvalificiranih računovođa su da imaju vrlo slaba znanja i vještine iz razloga što nisu adekvatno educirani. Sve podatke i informacije koje oni pripremaju jednostavno nisu adekvatni za donošenje kvalitetnih odluka. To sve vodi statistici da je sve veći broj stečajeva i likvidacija mikro i malih subjekata. Nekvalificirani računovođe često sa svojim postupcima stavljaju lošu sliku na ugled kvalificiranih računovođa. Za razliku od educiranih, ovlaštenih i licenciranih računovođa, nekvalificirani računovođe nažalost ne odolijevaju pritiscima menadžementa i vlasnika. Rade puno više propusta i grešaka što se sve negativno održava na kvalitetu financijskog izvještavanja.

Danas i u budućnosti, problem računovodstvene profesije jesu i biti će nove tehnologije. Nove online tehnologije i mobilna Internet kultura povećava broj cloud-based profesije privatnih i javnih računovođa. Sve to značajno mijenja obilježja računovodstvene profesije spomenutih privatnih i javnih računovođa. Danas se računovodstvene usluge mogu pružati na daljinu jer se dokumentacija elektronički šalje, učitava i evidentira temeljem računalnih programa i aplikacija. Takve računovodstvene računalne programe postavila je britanska porezna uprava (HMRC) za mikro i male poduzetnike što se pokazalo vrlo pozitivnim. Primjenu takvih programa mogu obavljati kvalificirani računovođe uz konstantnu edukaciju. Gledajući dugoročno, primjenom modernih tehnologija riješiti će se čitav niz tipičnih

računovodstvenih poslova kod privatnih računovođa od obrade dokumentacije do knjiženja. Računovođe se sve više služe podrškom računovodstvenih računalnih programa.³⁵

2.5. Položaj računovodstvene profesije u Republici Hrvatskoj

Profesija računovođa u Republici Hrvatskoj još uvijek nije do kraja uređena. Međutim, gledajući razdoblje od prije dvadesetak i više godina, pomaci na bolje se ipak vide.³⁶ „Ono što računovođama još uvijek najviše smeta to je činjenica da se nažalost svatko još uvijek može baviti ovim poslom. U situaciji teških gospodarskih prilika neki upravo koriste tu situaciju da nude posao po nižim (dumpinškim) cijenama, samo kako bi sebi osigurali egzistenciju. Zbog kontinuirane racionalizacije troškova, odnosno kako su mnogi to razumjeli kao „rezanje troškova“, poslovni subjekti još više pogoršavaju situaciju pa se odlučuju na „rezanje“ i knjigovodstveno/računovodstvenih troškova. Nerijetko (posebice manji poslovni subjekti) odabiru one knjigovođe/računovođe koji nude nižu cijenu, razmišljajući da je najvažnije da su zadovoljili formu.“³⁷Također, menadžeri poslovnih subjekata vrlo često ne znaju ili ne razumiju računovodstvene poslove, a to se odnosi i veliki broj ostalih korisnika računovodstvenih informacija. Smatra se da na tom području postoje brojne mogućnosti za poboljšanje i izazova za računovodstvenu profesiju u Hrvatskoj.

Sljedeći problem su samo nekolicina računovodstvenih udruženja na malom hrvatskom računovodstvenom tržištu koji prema javnosti ne nastupaju jedinstveno. Svatko iznosi svoja posebna i izdvojena mišljenja u javnost, te se svako udruženje bori za svoje mjesto na tržištu, bilo to preko časopisa, seminara, izdavanjem knjiga, raznim radionicama i slično. Sve to negativno utječe i unazaduje jačanje ugleda računovodstvene profesije.

Veliki dio računovođa danas nije zadovoljan svojim plaćama što povezuju sa nekvalitetom obavljenog posla. Smatra se da su tu otvorene velike mogućnosti za izradu jedinstvenih cjenika (tarife rada) na nivou države te da će profesionalan i kontinuirano kvalitetan rad dovesti do većih plaća.

³⁵Gulin, D. et al, op. cit., str. 11.

³⁶Ramljak, B., i Pavić, M., str. 7.

³⁷loc.cit.

Svi izazovi koju su stavljeni pred računovođe, mogu se savladati preko stalnog usavršavanja i podizanja kvalitete obavljenih poslova. Naravno da računovođe koji neprestano ulaze u sukobe interesa, ne poštuju etička načela i općenito rade suprotno od propisanih profesionalnih stanarda nisu garancija za ostvarivanje položaja i ugleda računovođa u društvu.³⁸

Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, teretorijalne udruge računovođa i financijskih djelatnika, Hrvatski računovođa te Hrvatsko udruženje računovodstvenih servisa su oblici udruživanja računovođa i knjigovođa u Republici Hrvatskoj. Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika (HZRIF) se smatra najvećom, najstarijom i organizacijski najraspostrenjenijom udrugom. „HZRIF je osnovana 1954.godine i od tada neprekidno djeluje na području unapređivanja i razvoja teorije i prakse računovodstva, financija, revizije i interne revizije.“ Ukupno je 35 teritorijalnih udruga računovođa i financijskih djelatnika učlanjeno u HZRIF raspostrenjenih po cijeloj Hrvatskoj sa učlanjenim fizičkim i pravnim osobama koje se bave računovodstvom.³⁹

³⁸ibidem, str.7.-8.

³⁹Milčić, I., op. cit.,str.32.

3. KODEKS PROFESIONALNE ETIKE

3.1. Etička pitanja profesije

„Etičko ponašanje neke profesije je ponašanje koje teži najvećem dobru te je u skladu s moralnim pravilima i načelima.⁴⁰ Svaka profesija, pa tako i računovodstvena, teži izgradnji kodeksa profesionalne etike kojem je osnovna svrha biti vodič za održavanje profesionalnog ponašanja u obavljanju zadataka profesije na način da se štiti i jača profesionalna disciplina.⁴¹

Svi računovođe, neovisno u kojem sektoru obavljaju svoj posao, prilikom sastavljanja ili revizije financijskih izvještaja moraju se strogo pridržavati etičkih načela kako bi se eliminirala manipulacija s financijskim izvještajima. Međutim, od uvođenja mjerenja po fer vrijednosti, računovodstvena profesija ušla je u svojevrstan sukob interesa.⁴² „Fer vrijednost je iznos koji bi trebalo primiti za prodanu imovinu ili platiti za podmirenje obveze u uobičajenoj transakciji između sudionika na tržištu na dan mjerenja vrijednosti.“⁴³

„Slučaj Enron iz početka ovog stoljeća stalno je upozorenje računovodstvenoj profesiji od straha za „enronizacijom“ financijskih izvještaja.“⁴⁴ Enron je ušao u krug najvećih korporacija 90-ih godina u trenutku kada je prestao biti kompanija koja se bavi samo prodajom plina. U svoje nove djelatnosti uključio je trgovanje zalihama plina, te promet drugim proizvodima i uslugama (poput brzih internet veza i reklamnog prostora). Vrijednost dionica je drastično skočila sa 15 na 90 dolara, dok danas jedna Enronova dionica ne vrijedi niti jedan čitav dolar i naposljetku su skinute sa popisa dionica s kojima se trguje na Wall Streetu. Razlog propasti ove kompanije je bio prikrivanje gubitaka koje nije upisivala u svoje bilance, nego ih je ubacivala u kompliciran lanac partnerskih filijala, čime su ih zapravo sakrili od ulagača. Mnogi analitičari s Wall Streeta veliki dio odgovornosti pripisuju firmi koja je bila zadužena za njihove knjigovodstvene poslove. Stručnjak za pitanja financijske strategije je

⁴⁰Gulin,D. et.al., op. cit.,str.24.

⁴¹loc.cit.

⁴²ibidem, str.4.

⁴³Propisi, <http://www.propisi.hr/print.php?id=13771>, (pristupljeno 29.travanj 2018.)

⁴⁴Gulin,D. et.al., op. cit.,str.4.

smatrao kako je za propast Enrona odgovorno više ljudi. Revizori iz njihove knjigovodstvene tvrtke su uništavali dokumente o njihovom poslovanju.⁴⁵

Na temelju istraživanja objavljenog u časopisu „Oeconomica Jadertina 2/2016“ sa naslovom „Etično ponašanje profesionalnih računovođa“, izrađenog od strane prof.dr.sc.Branke Ramljak, doc.dr.sc.Andrijane Rogošić te mr.Ivane Perice, dobiveni rezultati uputili su na pozitivan utjecaj radnog iskustva mjenog duljinom radnog staža na integritet i profesionalizam računovođa. Također, kako je radno iskustvo i zrelost profesionalnih računovođa povezano s njihovim etičnim ponašanjem. U konačnici navedeni rezultat se protumačio, kako primjena etičkog kodeksa za profesionalne računovođe nije regulirana nego se u praksi situacije podložne etičkim dilemama javljaju s vremenom, te da su etički stavovi i reakcije računovođa posljedica životnog iskustva i nečeg naučenog tijekom formalnog obrazovanja.⁴⁶

U današnjem poslovnom i profesionalnom okruženju, profesionalni računovođe se sve više suočavaju sa složenim izazovima, što vodi sve većem rastu pritiska za njihovim etičnim ponašanjem.⁴⁷ Zbog sve jače uloge tržišta i tržišnih zakonitosti u posljednjih nekoliko godina u Hrvatskoj, informacije koje su potrebne u procesu poslovnog upravljanja postaju vrlo važan izvor spoznaja. Računovodstveni informacijski sustav postaje izvor značajnog dijela informacija koje su potrebne za upravljanje. Glavnu ulogu pri tome imaju revizori koji su dužni osigurati realnost i objektivnost informacija. Baš iz toga razloga u posljednjih nekoliko godina sve više raste „popularnost“ računovođa i revizora. To sve vodi potrebi da se mora zaštititi profesija računovođa i revizora. Također, okruženje u kojem djeluju računovođe i revizori zahtijeva etičnost, moral, čast, poštenje, neovisnost i odgovornost.⁴⁸

⁴⁵VOA, <https://ba.voanews.com/a/a-37-a-2002-01-24-8-1-86105327/1167049.html>, (pristupljeno 01.svibanj 2018.)

⁴⁶Ramljak, B. i Rogošić, A. i Perica, I., „Etično ponašanje profesionalnih računovođa“, Oeconomica Jadertina, 2016, Dostupno na: file:///C:/Users/Rajka/Downloads/1342-3319-1-SM.pdf (pristupljeno 2.svibanj 2018.)

⁴⁷Ramljak, B. i Rogošić, A. i Perica, I., „Etično ponašanje profesionalnih računovođa“, Oeconomica Jadertina, 2016, Dostupno na: file:///C:/Users/Rajka/Downloads/1342-3319-1-SM.pdf (pristupljeno 2.svibanj 2018.)

⁴⁸Žager, L.,op. cit.,str.210.

3.2. Kodeks profesionalne etike Međunarodne federacije računovođa

“Međunarodna federacija računovođa (International Federation of Accountants (IFAC)) je svjetska organizacija računovodstvene profesije. Osnovana je 1977. godine s misijom da služi javnom interesu kroz ustrajavanje jačanja svjetske računovodstvene profesije i pridonosenje razvoju jakih međunarodnih ekonomija uspostavljanjem i promoviranjem privrženosti visoko kvalitetnim profesionalnim standardima, potpomaganjem međunarodnog ujednačavanja takvih standarda i iznošenjem problematike koja je u javnom interesu gdje je profesionalna stručnost najrelevantnija. IFAC obuhvaća 159 članica i pridruženih članova 124 države diljem svijeta, zastupajući približno 2,5 milijuna računovođa u javnoj praksi, gospodarskim granama i trgovini, javnom sektoru i obrazovanju. Nijedno drugo računovodstveno tijelo u svijetu i nekoliko drugih profesionalnih organizacija nema toliko široku međunarodnu potporu koja karakterizira IFAC.”⁴⁹

IFAC nastoji povećati privrženost profesionalnih računovođama vrednotama poštenja, transparentnosti i stručnosti pomoću Kodeksa etike za profesionalne računovođe koji izdaje Odbor za međunarodne standarde etike za računovođe (International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA)). Sve to zbog spoznaje IFAC-a da je ključni način za zaštitu javnog interesa, razvijanje, promoviranje i nametanje međunarodno priznatih standarda kao načina osiguranja pouzdanosti informacija o kojima ovise ulagača i ostali dionici.

Misija Međunarodne federacije računovođa jest:

1. služiti javnom interesu;
2. ustrajati u jačanju računovodstvene profesije diljem svijeta;
3. doprinijeti razvoju međunarodnih ekonomija ustanovljivanjem i promoviranjem privrženosti visoko kvalitetnim profesionalnim standardima;
4. potpomaganjem međunarodnog ujednačavanja takvih standarda i iznošenjem problematike koja je u javnom interesu gdje je profesionalna stručnost najrelevantnija.

⁴⁹Priručnik s Kodeksom etike za profesionalne računovođe, <http://www.revizorska-komora.hr/pdf/Kodeks-etike/Kodeks-profesionalne-etike-revizora.pdf>, (pristupljeno 17. lipnja 2018.)

U ostvarivanju spomenute misije, Odbor IFAC-a je osnovao Odbor za međunarodne standarde etike za računovođe (International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA)) da razvija i izdaje, prema svojoj vlastitoj ovlasti, visoko kvalitetne etičke standarde i druge objave za uporabu profesionalnim računovođama diljem svijeta.

Kodeks se sastoji od tri dijela. „Dio A ustanovljuje temeljna načela profesionalne etike za profesionalne računovođe i pruža konceptualni okvir koji će profesionalni računovođe primijeniti kako bi:

1. prepoznali prijetnje poštivanja temeljnih načela;
2. ocijenili važnost prepoznatih prijetnji i
3. primijenili mjere zaštite, kada je nužno, kako bi uklonili prijetnje ili ih ublažili do prihvatljive razine.“

Dijelovi B i C prikazuju kako primijeniti konceptualni okvir u određenim situacijama. Oni sadrže primjere mjera zaštite koje mogu biti primjerene za suočavanje s prijetnjama koje se odnose na poštivanje temeljnih načela. Oni također opisuju situacije gdje mjere zaštite nisu dostupne za suočavanje s prijetnjama te iz toga proizlaze okolnosti ili odnosi koji stvaraju prijetnje koje treba izbjegavati. Dio B primjenljiv je za profesionalne računovođe u javnoj praksi. Dio C primjenljiv je za profesionalne računovođe u poslovnim subjektima. Profesionalni računovođe u javnoj praksi mogu ustanoviti da dio C može biti relevantan za njih u određenim okolnostima.⁵⁰

3.2.1. Temeljna načela profesionalnog računovođe

Prema Kodeksu etike za profesionalne računovođe temeljna načela profesionalnog računovođe jesu:⁵¹

- a) poštenje – nameće obvezu da budu pošteni i iskreni u profesionalnim i poslovnim odnosima. Podrazumijeva pravednost i vjerodostojnost.

⁵⁰Priručnik s Kodeksom etike za profesionalne računovođe, <http://www.revizorska-komora.hr/pdf/Kodeks-etike/Kodeks-profesionalne-etike-revizora.pdf>, (pristupljeno 17.lipnja 2018.)

⁵¹Priručnik s Kodeksom etike za profesionalne računovođe, <http://www.revizorska-komora.hr/pdf/Kodeks-etike/Kodeks-profesionalne-etike-revizora.pdf>, (pristupljeno 17.lipnja 2018.)

- b) objektivnost – nameće obvezu da ne dozvole da pristranost, sukob interesa ili nepriličan utjecaj sa strane kompromitiraju vlastite profesionalne i poslovne prosudbe.
- c) profesionalna kompetentnost i dužna pažnja – moraju održavati razinu znanja i sposobnosti u profesiji koje su potrebne kako bi klijenti ili poslodavci dobili kompetentnu profesionalnu uslugu. Također, prilikom pružanja profesionalnih usluga da budu marljivi i u skladu s prikladnim tehničkim i profesionalnim standardima.
- d) povjerljivost – dužni su poštivati povjerljivost informacija stečenih temeljem profesionalnih i poslovnih odnosa te stoga ne objavljivati bilo koju takvu informaciju trećim osobama bez posebnog i odobravajućeg odobrenja, osim ako nema zakonskog ili profesionalnog prava ili obveze da se objave, niti koristiti informacije za osobnu korist profesionalog računovođe ili trećih stranaka.
- e) profesionalno ponašanje – nalaže obvezu provođenja važećih zakona i propisa, te izbjegavanje bilo kojih radnji za koje profesionalni računovođa zna ili će znati da narušavaju ugled struke. To uključuje radnje za koje bi razborita i informirana treća strana koja je upoznata sa svim bitnim činjenicama dostupnih profesionalnom računovođi u to vrijeme, vjerojatno zaključila da negativno utječu na ugled struke.

3.2.2. *Prijetnje i mjere zaštite*

Kada odnos ili okolnost stvara prijetnju, takva prijetnja može ugroziti ili stvoriti dojam da ugrožava postupanje profesionalnog računovođe u skladu s njegovim temeljnim načelima.

Prema Kodeksu etike za profesionalne računovođe prijetnje se mogu svrstati u jednu od ili više sljedećih kategorija :

- a) prijetnje osobnih interesa – naprimjer, ako član tima za izražavanje uvjerenja ima značajan bliski poslovni odnos s klijentom za kojeg se izražava uvjerenje.

- b) prijetnja samoprovjere – naprimjer, ako član tima za izražavanje uvjerenja je ili je nedavno bio zaposlen kod klijenta na položaju sa značajnim učinkom na predmet angažmana.
- c) prijetnja propagiranja – naprimjer, ako profesionalni računovođa djeluje kao odvjetnik u ime klijenta revizije u parnici ili sporovima s trećim strankama.
- d) prijetnja zblizenosti - naprimjer, ako član tima ima bliskog ili užeg člana obitelji koji je zaposlenik klijenta na položaju sa značajnim učinkom na predmet angažmana.
- e) prijetnja zastrašivanja - naprimjer, ako se izvrši pritisak na tvrtku da neprimjereno smanji obujam posla kako bi se smanjile naknade.⁵²

“Mjere zaštite su aktivnosti ili druge mjere koje otkanjaju prijetnje ili ih ublažavaju na prihvatljivu razinu.”⁵³

Mogu se svrstati u dvije osnovne kategorije:

- mjere zaštite ustanovljene profesijom, zakonom ili regulativom, a koje uključuju:
 1. zahtjeve educiranosti, uvježbanosti i iskustva koji su u vezi s ulaskom profesije;
 2. zahtjeve trajnog profesionalnog usavršavanja;
 3. pravila korporativnog upravljanja;
 4. profesionalne standarde;
 5. vanjski pregled izvješća, proizvoda, komunikacija ili informacija koje stvara profesionalni računovođa koji provodi zakonski opunomoćena treća stranka.
- mjere zaštite u radnoj okolini⁵⁴

⁵²Priručnik s Kodeksom etike za profesionalne računovođe, <http://www.revizorska-komora.hr/pdf/Kodeks-etike/Kodeks-profesionalne-etike-revizora.pdf>, (pristupljeno 17.lipnja 2018.)

⁵³Priručnik s Kodeksom etike za profesionalne računovođe, <http://www.revizorska-komora.hr/pdf/Kodeks-etike/Kodeks-profesionalne-etike-revizora.pdf>, (pristupljeno 17.lipnja 2018.)

3.2.3. Rješavanje etičkih sukoba

Pred profesionalnog računovođu se može postaviti zahtjev da razriješi sukob vezan uz primjenu temeljnih načela. Prilikom pokretanja službenog ili neslužbenog procesa razrješavanja sukoba, moraju se uzeti u obzir sljedeći čimbenici kao dio procesa razrješavanja:

- a) značajne činjenice;
- b) etička pitanja o kojima je riječ;
- c) temeljena načela koja se dovode u pitanje;
- d) uspostavljeni unutarnji postupci i
- e) alternativni postupci djelovanja.

Profesionalni računovođa će razmotriti navedena pitanja i odrediti prikladan postupak uz odmjeravanje posljedica svakog mogućeg smjera djelovanja. U slučaju neriješenog pitanja, profesionalni računovođa će se obratiti za pomoć ostalim prikladnim osobama iz tvrtke ili poduzeća kako bi se postiglo rješenje.⁵⁵

3.3. Izazovi računovodstvene profesije

Danas u suvremenom poslovnom okruženju računovodstvena profesija odnosno ovlašteni i privatni računovođe susreću se sa sve većim brojem etičkih izazova. Najvažniji izazovi bi bili vezani uz: pritisak menadžmenta, računovođe kao izviđači, pohlepa i propusti.⁵⁶

Zbog sve jačeg pritiska menadžerskih struktura na računovodstvenu profesiju, primjena etičkog kodeksa sve više dolazi u pitanje. Govoreći o etičkom kodeksu, računovođe se mogu podijeliti na etičke i neetičke računovođe. Etički računovođe su oni koji se striktno pridržavaju Etičkog kodeksa, odnosno realiziraju istinita i fer prezentiranja financijskih izvještaja. S druge strane, neetički računovođe su oni koji

⁵⁴Priručnik s Kodeksom etike za profesionalne računovođe, <http://www.revizorska-komora.hr/pdf/Kodeks-etike/Kodeks-profesionalne-etike-revizora.pdf>, (pristupljeno 17.lipnja 2018.)

⁵⁵Priručnik s Kodeksom etike za profesionalne računovođe, <http://www.revizorska-komora.hr/pdf/Kodeks-etike/Kodeks-profesionalne-etike-revizora.pdf>, (pristupljeno 17.lipnja 2018.)

⁵⁶ Gulin, D. i Milčić, I. i Bakran, D., op. cit., str.5.

se ne pridržavaju etičkih načela, odnosno oni se bave radnjama koje podrazumijevaju promjenu računovodstvenih podataka i prezentiraju financijske izvještaje na način da pokažu što bolju financijsku sliku, nego što ona zaista jest.

Veliki nedostatak fer vrijednosti bilaničnih pozicija je u tome što ona zamagljuje financijsku sliku poduzeća. Teško je zbog primjene tog koncepta u poslovnome svijetu pouzdano reći koja je financijska situacija realna, a koja nije. Dolazi se do situacije kada nastaje sve veći jaz između računovodstvenih rezultata i novčanih tokova. To sve vodi problemu težeg razlikovanja kvalitetnih od nekvalitetnih financijskih izvještaja, istinitih od manipuliranih te ispravno revidiranih od neispravno revidiranih. Neovisni izvještaji postaju sve rjeđi.⁵⁷

Danas računovodstvena profesija sve više biva u upravljačkim strukturama i sve je više pod utjecajem upravljačkog menadžemnta. Međutim, u posljednje vrijeme javljaju se i kao zviždači, odnosno otkrivaju prijevare, ilegalne manipulacije i protuzakonite radnje prema državnom proračun. Nerijetko se događa da zbog manipulacije sa financijskim izvještajima, poslovni subjekti ulaze u stečaj i likvidaciju, što direktno dovodi do gubitka radnih mjesta zaposlenih. Iz tog razloga, promptna reakcija računovođa sprječava nelegalne manipulacije i protuzakonito djelovanje menadžemnta i brani interese najranjivijih skupina odnosno zaposlenih. Pohlepa zamagljuje osnovna načela Etičkog kodeksa, jer svaki poduzetnik teži ostvarivanju što većeg profita do kojeg se često dolazi koristeći računovodstvo. „Kao svojevrsan paradoks činjenica je da računovođe kao dio upravnih struktura donose odluke na temelju izmanipuliranih financijskih izvještaja koje su sastavili i revidirali predstavnici te iste računovodstvene profesije.“⁵⁸

Uspoređujući dvije velike krize, jednu iz prošlog stoljeća koja datira od 1929. do 1933.godine te posljednju financijsku krizu iz 2008. mogu se uzeti u obzir sljedeće činjenice:

1. U prvoj krizi, računovodstvena profesija nije imala tako aktivnu ulogu kao u tekućoj financijskoj krizi. Nije mijenjala temeljna računovodstvena načela i nije

⁵⁷ibidem, str.6.

⁵⁸ibidem, str.5.

se korporatizirala stalnim izmjenama standarda i ulaskom u menadžerske strukture.

2. Pred posljednju financijsku krizu bila je sve aktivnija uloga profesije u korporativnom upravljanju. Kao takva, utjecala je da se mijenjaju najvažnija računovodstvena načela, da se uvodi fer vrijednost i implementira procjena imovine i obveza u financijske izvještaje te revidiraju financijski izvještaji sastavljeni temeljem procjene po fer vrijednosti.⁵⁹

⁵⁹ibidem, str.7.

4. RAČUNOVODSTVENO OSOPOSABLJAVANJE U SUSTAVU REDOVNE NAOBRAZBE

Danas se pred računovodstvenu profesiju postavljaju standardi visoke kvalitete. Za njihovo postizanje potrebno je osigurati dobru bazu računovodstvenih znanja i vještina koje je potrebno kontinuirano usavršavati. Međunarodni standardi računovodstvene edukacije nametnuli su se kao svojevrsno mjerilo (benchmark) za programe inicijalnog obrazovanja budućih računovođa, programa cijeloživotnog učenja i profesionalnog razvoja računovodstvene profesije.⁶⁰

Tablicom 1. u nastavku prikazane su kompetencije potrebne računovođama i ishode učenja svake od njih. Organizacije koje su zadužene za provedbu programa edukacije dužne su ih redovito preispitivati i prema potrebi ažurirati te uspostaviti odgovarajuće metode ocjene zadovoljavaju li polaznici programa nužne kompetencije ili ne.⁶¹

Tablica 1. Profesionalne kompetencije računovođa

	Profesionalne kompetencije računovođa
Tehničke kompetencije	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Financijsko računovodstvo i izvještavanje ✓ Upravljačko računovodstvo ✓ Financije i financijski menadžment ✓ Oporezivanje ✓ Revizija ✓ Upravljanje rizicima i interne kontrole ✓ Zakoni i propisi ✓ Informacijske tehnologije ✓ Poslovno okruženje organizacije ✓ Ekonomija ✓ Poslovna strategija i menadžment
Profesionalne vještine	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Intelektualne vještine ✓ Interpersonalne i komunikacijske vještine ✓ Personalne vještine ✓ Organizacijske vještine
Profesionalne vrijednosti, etika i stavovi	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Profesionalni skepticizam i sposobnost prosuđivanja ✓ Etička načela ✓ Predanost interesu javnosti

Izvor: prema dr.sc.Nikolina Dečman, Ana Rep univ.bacc.oec, Analiza sustava obrazovanja računovođa u Hrvatskoj i Europi

⁶⁰ Dečman, N. i Rep, A., „Analiza sustava obrazovanja računovođa u Hrvatskoj i Europi“, *Zbornik ekonomskog fakulteta*, Zagreb, 2015., str.1.

⁶¹ ibidem, str.5.

Tablicom 2. u nastavku prikazana je važnost izrade i obrane diplomskog odnosno magistarskog rada kao završnog koraka prije stjecanja diplome. Njegova važnost je mjerena postotnim udjelom ECTS bodova koje donosi magistarski rad u ukupnome broju ECTS bodova na pojedinom studijskom programu analiziranih ekonomskih fakulteta u regiji te Ekonomskog fakulteta u Zagrebu.⁶²

Tablica 2. Analiza udjela ECTS bodova magistarskih radova u ukupnome broju ECTS-a studija u RH i okruženju

Fakultet	Ekonomski fakultet u Zagrebu	Ekonomski fakultet u Ljubljani	Ekonomski fakultet u Beogradu	Ekonomski fakultet u Mostaru
Smjer diplomskog studija	Računovodstvo i revizija	Računovodstvo i revizija	Računovodstvo, revizija i poslovne financije	Računovodstvo i revizija
Broj ECTS-a magistarski/diplomski rad	12	16	18	24
Ukupan broj ECTS bodova koje je moguće ostvariti tijekom studija	60	120	60	6/120
Udio ECTS magistarskog rada u ukupnome broju ECTS bodova studija	20%	13%	30%	40% ili 20%

Izvor: prema dr.sc.Nikolina Dečman, Ana Rep, univ.bacc.oec, Analiza sustava obrazovanja računovođa u Hrvatskoj i Europi

Kao što je vidljivo iz Tablice 2. prosječno gledano magistarski rad nosi preko 25% ECTS bodova od ukupnog broja stečenih ECTS bodova tijekom diplomskog studija. Najveći ponder magistarskog rada u ukupnome broju ECTS bodova diplomskih studija pojedinačno gledano je na Ekonomskom fakultetu u Mostaru, 40% kod jednogodišnji i 20% kod dvogodišnjih diplomskih studija. Najmanji ponder pripada Ekonomskom fakultetu u Ljubljani (13%) za dvogodišnje studije te Ekonomskom fakultetu u Zagrebu za jednogodišnje studije.

Stečeno znanje bilo na preddiplomskom, diplomskom, specijalističkom ili doktorskom studiju čini dobar temelj za nastavak specijalizacije u određenom segmentu

⁶²ibidem, str.10.

računovodstva bilo putem međunarodno ili nacionalno priznatim profesionalnim računovodstvenim certifikatima.

U Hrvatskoj trenutno ne postoje zakonski definirani uvjeti i stručne kvalifikacije koje bi računovođe trebali posjedovati da bi se mogli baviti računovodstvenom profesijom. Iskustva su pokazala kako veća znanja i kvalitetu u praksi pokazuju studenti ekonomskog fakulteta koji su izučavali tematiku iz područja računovodstva. ⁶³

⁶³loc.cit.

5. LICENCIRANJE RAČUNOVODSTVENE PROFESIJE

5.1. Licenciranje računovodstvene profesije

Prema Zakonu o računovodstvu iz 2017⁶⁴., članak 7, stavak 4.: „Ako poduzetnik povjeri obavljanje računovodstvenih poslova i funkcije računovodstva drugim pravnim ili fizičkim osobama one moraju biti licencirane za obavljanje tih poslova na temelju posebnog zakona.“⁶⁵ Ministarstvo financija odgodilo je početak licenciranja računovođa, do 1.siječnja 2019. godine te osnovalo radnu skupinu u koju će ući i predstavnici računovodstvene struke. Razlog odgađanja licenciranja računovođa je peticija za ukidanje odredbi Zakona o računovodstvu koje previđaju obvezu licenciranja računovođa, a koju je pokrenula Inicijativa profesionalnih računovođa.⁶⁶

Prema procjenama Hrvatske udruge poslodavaca, uvođenje ove vrste certificiranja stajalo bi oko 30.000 kuna i odnosilo se na oko 14.000 poslovnih subjekata i njihovih zaposlenika što bi povećalo troškove malih i srednjih poduzetnika. Oni smatraju kako računovodstvena profesija u sadašnjem obliku, oslobođena licenciranja, vrlo kvalitetno egzistira u posljednjih nekoliko desetljeća. Dok bi nastavak inicijative za licenciranje značio neshvatljivu i neopravadanu administrativnu prepreku.⁶⁷

Na razini Europske unije računovodstvena profesija nije harmonizirana, ali po na razini njenih zemalja članica jest uređena. Reguliranje i organiziranje profesije je u domeni svake zemlje pojedinačno. U Republici Hrvatskoj zakonski nisu definirani uvjeti i stručne kvalifikacije koje računovođe trebaju posjedovati da bi se mogli baviti računovodstvenom profesijom. Računovodstvena profesija nije formalizirana i ne postoji nadležno tijelo koji bi nadziralo rad računovođa. Postoje edukacije o aktualnim pitanjima, stjecanje znanja te programi za ovlaštenog računovođu kroz programe pojedinih strukovnih udruženja.

⁶⁴NN 120/16

⁶⁵Zakon o računovodstvu, Narodne novine 120/16

⁶⁶Novac za sve, <https://www.novaczasve.com/index.php/poduzetnistvo/vijestipp/238-licenciranje-racunovoda-odgodeno-do-1-sijecnja-2019>, (pristupljeno 27.travanj 2018.)

⁶⁷Novac za sve, <https://www.novaczasve.com/index.php/poduzetnistvo/vijestipp/238-licenciranje-racunovoda-odgodeno-do-1-sijecnja-2019>, (pristupljeno 27.travanj 2018.)

Smatra se da su mnogi dionici zainteresirani za podizanje kvalitete rada računovodstvenih djelatnika kao i za poštivanje etičkih normi u ponašanju što se može postići certificiranjem i licenciranjem računovođa (knjigovođa / računovođa, poslodavci, država (vlada, ministarstva), Hrvatska revizorska komora, Strukovne udruge (regionalne i zajednice) te obrazovne institucije (fakulteti, visoke škole)).⁶⁸

Temeljna pretpostavka razvoja i uvjet kvalitete rada i računovođa mora biti cjeloživotno obrazovanje i kontinuirano profesionalno usavršavanje. Primjere dobre prakse iz bližeg i daljnjeg okruženja treba implementirati uz uvažavanje specifičnosti hrvatskog gospodarstva.⁶⁹

“Ministarstvo financija, kao stručni nositelj izrade propisa u području računovodstva, osnovat će radnu skupinu u čiji rad će uključiti predstavnike svih zainteresiranih strana, uključujući i predstavnike računovodstvene struke. Zadatak radne skupine će biti analiza cjelokupnog tržišta računovodstvenih usluga u Republici Hrvatskoj, usporedba s ostalim državama članicama te izrada prijedloga rješenja u svezi licenciranja koje će uvažavati procjenu učinaka predloženog rješenja na gospodarstvo i postojeće tržište računovodstvenih usluga.“⁷⁰

5.2. Prijedlog polaznih teza kod licenciranja

Hrvatska revizorska komora je objavila 27.studenoga 2017.prijedlog inicijalnih teza o reguliranju računovodstvene profesije. U nastavku je obrazloženo na koje se osobe odnosi licenciranje, postavljeni uvjeti za licenciranje računovođa te obveze licenciranog računovođe.

⁶⁸Izazovi računovodstvene profesije u budućem razdoblju u uvjetima obveze licenciranja, http://www.revizorska-komora.hr/pdf/Strucno%20savjetovanje_2016/14_HRK%202016_Ramljak_Licenciranje.pdf, (pristupljeno 25.travanj 2018.)

⁶⁹Izazovi računovodstvene profesije u budućem razdoblju u uvjetima obveze licenciranja, http://www.revizorska-komora.hr/pdf/Strucno%20savjetovanje_2016/14_HRK%202016_Ramljak_Licenciranje.pdf, (pristupljeno 25.travanj 2018.)

⁷⁰Lider, <https://lider.media/aktualno/biznis-i-politika/hrvatska/ministarstvo-financija-osniva-radnu-skupinu-za-licenciranje-racunovoda/>, (pristupljeno 2.svibanj 2018.)

Osobe na koje se odnosi licenciranje:

1.računovodstveni servisi/uređi koji će obavljati poslove računovodstva i funkciju računovodstva za velike poduzetnike, srednje poduzetnike i subjekte od javnog interesa,

2.računovođe (najviše razine računovodstvenog zanimanja) koji će sastavljati i potpisivati financijske izvještaje gore navedenih poduzetnika, bilo kao zaposlenik u računovodstvenom servisu/uredu bilo kao zaposlenik kod istih poduzetnika i

3.drugi računovodstveni servisi/uređi i računovođe po svojoj odluci.⁷¹

Tablica 3.koja slijedi u nastavku prikazuje koji su uvjeti potrebni za licenciranje računovođa koji po prvi puta ulaze u profesiju, koje formalno obrazovanje osobe moraju posjedovati, koliko godina praktičnog iskustva, potreba položenog stručnog ispita te da li je potrebno posjedovati dobar ugled.

Tablica 3. Uvjeti za licenciranje računovođa koji prvi puta ulaze u profesiju

Formalno obrazovanje	Praktično iskustvo	Stručni ispit	Dobar ugled	Ostali dodatni uvjeti
300 ECTS i/ili VSŠ	2	Da	Da	Da
180 ECTS	3	Da	Da	Da

Izvor: Hrvatska revizorska komora, http://www.revizorska-komora.hr/pdf/Strucno%20savjetovanje_2017/15_Prijedlog%20teza%20reguliranja%20rac_profesije_281117.pdf, (pristupljeno 22.lipnja 2018.)

Kao što je navedeno u tablici, računovođe mogu imati 300 ECTS i/ili VSŠ sa praktičnim iskustvom od 2 godine, položenim stručnim ispitom, dobar ugled i ispunjene dodatne uvjete. Dok oni sa 180 ECTS moraju imati 3 godine praktičnog iskustva i ispunjene ostale uvjete kao što je već prethodno navedeno.

⁷¹Hrvatska revizorska komora, http://www.revizorska-komora.hr/pdf/Strucno%20savjetovanje_2017/15_Prijedlog%20teza%20reguliranja%20rac_profesije_281117.pdf, (pristupljeno 22.lipnja 2018.)

Tablicom 4.su prikazani uvjeti za licenciranje onih računovođa koji su već zatečeni u profesiji. Navedeno je sve što i u prethodnoj tablici samo sa puno više mogućnosti za formalno obrazovanje.

Tablica 4.Uvjeti za licenciranje računovođa zatečeni u profesiji

Formalno obrazovanje	Praktično iskustvo	Stručni ispit	Dobar ugled	Ostali dodatni uvjeti
SSS ekonomski smjer	6 i više	Ne	Da	Da
SSS neekonomski smjer	8 i više	Ne	Da	Da
VSS ekonomski smjer	5 i više	Ne	Da	Da
VSS neekonomski smjer	6 i više	Ne	Da	Da
180 ECTS ekonomski smjer	4 i više	Ne	Da	Da
180 ECTS neekonomski smjer	5 i više	Ne	Da	Da
300 ECTS i/ili VSS ekonomski smjer	3 i više	Ne	Da	Da
300 ECTS i/ili VSS neekonomski smjer	4 i više	Ne	Da	Da
Certificirani ovlašteni računovođa	6 i više	Ne	Da	Da

Izvor: Hrvatska revizorska komora, http://www.revizorska-komora.hr/pdf/Strucno%20savjetovanje_2017/15_Prijedlog%20teza%20reguliranja%20rac_profesije_281117.pdf, (pristupljeno 22.lipnja 2018.)

Kao što je vidljivo iz tablice, računovođe koji već jesu u računovodstvenoj profesiji nemaju uvjet položenog stručnog ispita. Najmanje godina praktičnog iskustva uvjetovano je onima sa 300 ECTS i/ili VSS ekonomskog smjera (3 i više godina), dok najviše SSS neekonomskog smjera (8 i više godina).

Obveze licenciranog računovođe :

- 1.upis u registar koji vodi strukovna Komora,
- 2.stalno stručno usavršavanje (120 sati/bodova kroz razdoblje od 3 uzastopne godine),
- 3.puna sposobnost obavljanja djelatnosti,

4.financijska stabilnost (potvrda iz izjavnog očevidnika da imovina osobe nije pod ovrhom/stečajem),

5.ispunjavanje članskih obveza prema strukovnoj komori i

6.dobar ugled (uvjerenje nadležnog tijela da nije pravomoćno osuđivan za kaznena djela s namjerno protiv sigurnosti platnog prometa i poslovanja ili disciplinski kažnjan od strane strukovne komore).

Uvjeti za licenciranje računovodstvenih servisa/ ureda:

1.registrirano trgovačko društvo ili samostalna djelatnost,

2.financijska stabilnost,

3.dobar ugled (uvjerenje nadležnog tijela da nije pravomoćno osuđivan za kaznena djela s namjerom protiv sigurnosti platnog prometa i poslovanja ili disciplinski kažnjan od strane strukovne komore),

4.polica osiguranja za odgovornosti za štetu,

5.zaposlen najmanje jedan licencirani računovođa u punom radnom vremenu,

6.izjava osnivača/uprave, za nove računovodstvene urede, o namjeri, a za računovodstvene urede s poslovnim iskustvom, o praksi obavljanja računovodstvenih poslova i funkcije računovodstva za klijente koji su veliki poduzetnik, srednji poduzetnik ili subjekt od javnog interesa,

7.upis u registar (članstvo) strukovne organizacije i

8.ispunjavanje članskih obveza prema strukovnoj organizaciji.

Razdoblje prilagodbe za:

1.računovođe–tri godine od datuma početka primjene odredbi o licenciranju,

2.računovodstvene servise-odmah ili u roku od jedne godine od datuma početka primjene odredbi o licenciranju.⁷²

⁷²Hrvatska revizorska komora, http://www.revizorska-komora.hr/pdf/Strucno%20savjetovanje_2017/15_Prijedlog%20teza%20reguliranja%20rac_profesije_281117.pdf, (pristupljeno 22.lipnja 2018.)

5.3. Inicijativa profesionalnih računovođa Hrvatske

Inicijativa profesionalnih računovođa Hrvatske je neformalna strukovna udruga osnovana sukladno Zakonu o Udrugama te djelatnost računovodstva obavljaju kroz vlastite obrte i trgovačka društva, kao zaposlenici u računovodstvenim servisima ili im je to radno mjesto kod drugih poslodavaca.⁷³

Razlozi koje Inicijativa profesionalnih računovođa Hrvatske navodi kako bi se obrazložilo zašto su protiv zakona za licenciranje računovođa jesu sljedeći:

1. Negativan utjecaj licenciranja za poduzetnike i posljedično na gospodarstvo
 - troškovi licenciranja računovođa povećali bi cijene njihovih usluga, te bi se također troškovi parafiskalnih nameta za članarine, obavezne edukacije i sl., prevalili na poduzetnike što bi dodatno otežalo njihov položaj te imalo negativan utjecaj na cjelokupno gospodarstvo
 - posebice bi poguban utjecaj bio na mikro i male poduzetnike jer bi oni mogli biti uskraćeni za usluge koje su do sada ugovarali s računovodstvenim servisima

2. Licenciranje je suprotno EU Direktivi te praksi drugih zemalja EU i SAD-a
 - europske smjernice ne predviđaju nikakvo zakonsko uređivanje računovodstvene profesije, već poticanje na dobrovoljne standarde kvalitete
 - u većini zemalja EU te SAD-u, računovodstvena struka nije uređena na način kako je predloženo od strane Radne skupine formirane pri Hrvatskoj revizorskoj komori
 - Hrvatska je preuzela obvezu da neće uvoditi nove administrativne i regulatorne obveze te bi nova obveza licenciranja bila u suprotnosti s preuzetim obvezama RH

⁷³ Peticija24, <https://www.peticija24.com/a/170540>, (pristupljeno 3. srpnja 2018.)

3. Računovodstveni servisi neće moći pratiti nametnute troškove te će neminovno biti prisiljeni zatvoriti svoje urede
 - licenciranje je dodatni trošak za računovođe i dodatna opterećenost gospodarstva
 - unatoč predloženom prijelaznom razdoblju za pribavljanje licence, inzistiranje na stečenom formalnom obrazovanju na razini VSS (najmanje 300 ECTS) ipak brojne računovođe će isključiti od mogućnosti obavljanja djelatnosti

4. Ne uključivanje profesionalnih računovođa u radne skupine
 - u radnu skupinu nisu uključeni, a trebali bi biti, vlasnici računovodstvenih servisa, računovođe zaposlene kod poslodavaca te računovođe zaposlene u javnom sektoru tj. one na koje bi se samo licenciranje odnosilo

5. Podizanje ugleda računovodstvene struke te rješavanje problema struke
 - smatraju da ključni problem računovodstvene profesije nije u zakonodavnom nereguliranju profesije i nedostatku institucionalnog okvira već u:
 1. prečestoj izmjeni zakona,
 2. nedorečenosti, dvosmislenosti i nerazumljivosti propisa,
 3. kratkom roku od donošenja novih propisa do stupanja na snagu,
 4. prekomjernoj administraciji,
 5. nejednakom postupanju prema obveznicima od strane Porezne uprave,
 6. kažnjavanju ispred edukacije i
 7. nesusretljivosti djelatnika u državnim institucijama.

6. Liberalizacija tržišta i tržišni mehanizmi
 - smatraju da je ovo pokušaj regulacije kojom bi uska interesna skupina postavila uvjete licenciranja prema kojima bi konstantno, kroz tržišne principe, ubirali parafiskalne namete za članarine, izobrazbu i certificiranje. Također,

kako bi se utjecajem na zakonodavstvo i određivanjem tarifa stvarali sustavi za bogaćenje na osnovi monopolskog udruživanja.⁷⁴

Inicijativa profesionalnih računovođa je također napomenula javnosti da ukoliko dođe do licenciranja postoji velika vjerojatnost da će obrtnici računovođe plaćati doprinose kao samostalne djelatnosti. Drugim riječima, umjesto 1.193,38 za paušal i 1.939,24 za obveznike poreza na dohodak, plaćali bi doprinose 3.281,78 kuna.

Uz sve to još i smatraju da zagovornici licenciranja manipuliraju argumentima. To potvrđuju činjenicom kako je anketa Hrvatske revizorske komore ispunjena 2500 puta no da ne postoje podaci o tome da se radi o računovođama s obzirom da je bila anonimna, te da je istu anketu mogla ispuniti jedna te ista osoba više puta. Dok je peticiju koju su oni proveli potpisala 4153 osoba imenom i prezimenom, te od toga 1284 računovodstvenih servisa. Manipulaciju također potvrđuju činjenicom da u svojim dopisima radnoj skupini navode samo zemlje koje imaju zakonski reguliranu računovodstvenu profesiju – Austriju, Njemačku, Italiju i Mađarsku, a ne navode sve ostale države EU i šire koje nemaju, kao što su: Velika Britanija, SAD, Švicarska, Švedska, Španjolska, Slovenija, Slovačka, Poljska, Nizozemska, Malta, Litva, Latvija, Irska, Island, Grčka, Finska, Danska, Češka, Cipar i Bugarska.⁷⁵

⁷⁴Inicijativa profesionalnih računovođa, <https://www.facebook.com/notes/iprh/za%C5%A1to-smo-protiv-licenciranja/233139553952109/>, pristupljeno (28.lipnja 2018.)

⁷⁵Inicijativa profesionalnih računovođa, <https://www.facebook.com/iprh.eu/>, (pristupljeno 28.lipnja 2018.)

6. ZAKLJUČAK

Računovodstvo je moguće usporediti sa kompasom koji ima moć usmjeravanja cjelokupnog poslovanja. Upravo u tome leži potreba za pronalaskom i stvaranjem pravog računovođe koji će se znati koristiti njime na pravi način i usmjeriti poslovanje u najboljem mogućem smjeru što će donijeti zadovoljstvo, korist i probitke za sve njegove sudionike.

Važnost računovodstvene profesije može se ugledati u tome kako djeluje čak u četiri zasebna područja. Privatni računovođe koji obavljaju poslove u poduzećima i bankama za potrebe njihovih vlasnika, vjerovnika, menadžmenta i drugih, danas su zastupljeni u najvećem broju i rade sve značajnije računovodstvene poslove. Javni računovođe koji su zaposleni u revizijskim tvrtkama dužni su zbog zaštite javnog interesa proći i posebnu obuku za stjecanje zvanja ovlaštenog javnog računovođe te polagati jedinstveni ispit. Državni računovođe su zaposlenici državnih služba, lokalne uprave i samouprave i kod drugih korisnika državnog proračuna, a računovođe u neprofitnim organizacijama rade u bolnicama, sveučilištima, raznim fondacijama i udruženjima. Sav doprinos računovodstvenih istraživača na sveučilištima i znanstvenim institutima uvelike pridonosi razvoju čitave računovodstvene teorije i prakse kako bi se pronašla i primjenila nova načela, postupci i metode koje bi odgovarale suvremenim zahtjevima prakse. Potvrda njene važnosti je također u činjenici kako računovodstvena profesija u vrijeme kriza sporije gubi posao od prosjeka drugih profesija.

Izvršna funkcija računovodstvene profesije je već polako zasjenjena sa savjetodavnom funkcijom. Zanimljivo je promatrati sam početak računovodstva i njegove isključivo evidencijske uloge (knjigovodstvo) do današnjih modernih i softiciranih poslova kao što su planiranje, kontrola, priprema i analiza informacija za različite korisnike, javna nabava, fiskalna odgovornost, pravna pitanja, zakonodavni okvir i ostalo. Kako će se primjenjivati sve dostupnija suvremenija tehnologija, tako će se postupno smanjivati i potreba za računovođama. Tada će se od njih tražiti sve složeniji, zahtjevniji i kompliciraniji poslovi i baš u tome leži potreba konstantne edukacije računovođa sa novim znanjima i vještinama kako bi mogli biti u korak sa modernim finansijskim uslugama.

Problemi koji se računovodstvenoj profesiji konstatno nameću u Republici Hrvatskoj prouzročeni čestom promjenom zakonske regulative, pogađaju općenito kako poslovne subjekte tako i financijske institucije koje su također zbog toga suočene sa otežanim poslovanjem. Ovdje se može nadodati i problem prevelike nepotrebne komplicirane birokracije.

Uvijek će se pronalaziti nove ideje, primjenjivati nove tehnologije i dolaziti do novih saznanja i otkrića. Sve to će voditi nužnim promjenama tj. dovesti do novih zakona, novih pravila i procedura u računovodstvenoj profesiji. Iz toga razloga je nužna potreba konstantnog usavršavanja i educiranja računovođa kako bi bili u korak sa aktualnom situacijom i spremni i sposobni na nove zahtjeve posla. Zato se računovodstvenu profesiju i karakterizira kao zanimljivu, izazovnu i motivirajuću. Poznata izreka glasi, čovjek uči dok je živ, koja je zapravo direktno povezana sa konceptom cjeloživotnog učenja.

Smatra se da postoji pozitivan utjecaj radnog iskustva na profesionalizam računovođa te kako je njihovo radno iskustvo i zrelost povezano s etičnim profesionalnim ponašanjem. Međunarodna federacija računovođa nastoji povećati privrženost računovođa vrijednostima poštenja, transparentnosti i stručnosti pomoću Kodeksa etike za profesionalne računovođe. Sve to u cilju zaštite javnog interesa, razvijanja i promoviranja međunarodno priznatih standarda kako bi se osigurale pouzdane informacije o kojima ovise ulagači i ostali dionici. Od računovođa se očekuje tj. traži da budu poštenu, objektivni, profesionalno sposobni, provjerljivi te da se profesionalno ponašaju. Računovođe koji poštuju i ponašaju se u skladu s temeljnim načelima te su dovoljno educirani i stručni će biti u mogućnosti prepoznati bilo kakve nelegalne radnje ili manipulacije i djelovanje menadžmenta koje nije u skladu sa zakonom. Njihovim spriječavanjem će zaštititi i obraniti interesi i položaj zaposlenika.

U Republici Hrvatskoj Zakonom o računovodstvu postavljeni su na neki način uvjeti i počeci licenciranja profesije, no isto još nije zaživjelo, a pored stalnih odgoda više nema niti zajedničkog stava računovođa o tome da li je nužno licencirati profesiju. Glavni dokaz trenutnoj razmimoilaženju u mišljenjima o licenciranju vidljiv je tome što su računovođe u velikom broju složni u tome da su protiv licenciranja, obzirom da je peticiju protiv potpisalo njih 4153 imenom i prezimenom, te od toga čak 1284

računovodstvenih servisa. Čak i zemlje koje su po mnogim komponentama daleko bolje od Republike Hrvatske nemaju zakonski reguliranu računovodstvenu profesiju (Velika Britanija, SAD, Švicarska, Švedska, Danska, Češka itd.)

LITERATURA

Knjige:

1. Brkanić, V. et al., Računovodstvo poduzetnika, Zagreb, RRIF, 1993.
2. Dečman, N., Uloga računovodstvene profesije u osiguranju informacijske podloge za poslovno odlučivanje u malim i srednjim poduzećima Republike Hrvatske, u *Zbornik ekonomskog fakulteta*, Zagreb, 2013.
3. Dečman, N. i Rep, A., „Analiza sustava obrazovanja računovođa u Hrvatskoj i Europi“, *Zbornik ekonomskog fakulteta*, Zagreb, 2015.
4. Gulin, D. et al., *Računovodstvo*, Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2003.
5. Milčić, I., „Uvjeti i način rada u uredima za vođenje poslovnih knjiga“, u Aljinović Barać, Ž. (ur.), *Računovodstvo, revizija i porezi u praksi*, Split, Udruga računovođa i financijskih djelatnika Split, 2017.
6. Peršić, M., „Ovlašteni računovođa kao profesija u Republici Hrvatskoj“, u Winter, V. (ur.), *Računovodstvo, financije i revizija u suvremenim gospodarskim uvjetima*, Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 1997.
7. Ramljak, B., i Pavić, M., „Izazovi računovodstvene profesije u budućem razdoblju“, u *Računovodstvo, revizija i porezi u praksi*, Brela, 2016.
8. Žager, L., „Profesionalna etika računovođa i revizora“, u Winter, V. (ur.), *Računovodstvo, revizija i financije u suvremenim gospodarskim uvjetima*, Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 1998.

Internetske stranice:

1. Hrvatska revizorska komora, <http://www.revizorska-komora.hr/pdf/Kodeks-etike/Kodeks-profesionalne-etike-revizora.pdf>, (pristupljeno 17.lipnja 2018.)
2. Inicijativa profesionalnih računovođa, <https://www.facebook.com/notes/iprh/za%C5%A1to-smo-protiv-licenciranja/233139553952109/>, pristupljeno (28.lipnja 2018.)
3. Izazovi računovodstvene profesije u budućem razdoblju u uvjetima obveze licenciranja, http://www.revizorskakomora.hr/pdf/Strucno%20savjetovanje_2016/14_HRK%202016_Ramljak_Licenciranje.pdf , (pristupljeno 25.travanj 2018.)
4. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=50537>, (pristupljeno 01.svibanj.2018.)
5. Lider, <https://lider.media/aktualno/biznis-i-politika/hrvatska/ministarstvo-financija-osniva-radnu-skupinu-za-licenciranje-racunovoda/>, (pristupljeno 2.svibanj 2018.)
6. Novac za sve, <https://www.novaczasve.com/index.php/poduzetnistvo/vijestipp/238-licenciranje-racunovoda-odgodeno-do-1-sijecnja-2019>, (pristupljeno 27.travanj 2018.)
7. Peticija24, <https://www.peticija24.com/a/170540>, (pristupljeno 3. srpnja 2018.)
8. Propisi, <http://www.propisi.hr/print.php?id=13771>, (pristupljeno 29.travanj 2018.)
9. Ramljak, B. i Rogošić, A. i Perica, I., „Etično ponašanje profesionalnih računovođa“, Oeconomica Jadertina, 2016, Dostupno na: <file:///C:/Users/Rajka/Downloads/1342-3319-1-SM.pdf>, (pristupljeno 2.svibanj 2018.)
10. Republika Hrvatska Ministarstvo financija, <http://www.mfin.hr/hr/racunovodstvo>, (pristupljeno 29.travanj 2018.)
11. Studenti, <http://studenti.rs/skripte/racunovodstvo-11/>, (pristupljeno 01.svibanj 2018.)
12. VOA, <https://ba.voanews.com/a/a-37-a-2002-01-24-8-186105327/1167049.html>, (pristupljeno 01.svibanj 2018.)
13. Zakon o računovodstvu, Narodne novine 120/16

POPIS TABLICA

1. Profesionalne kompetencije računovođa
2. Analiza udjela ECTS bodova magistarskih radova u ukupnome broju ECTS-a studija u RH i okruženju
3. Uvjeti za licenciranje računovođa koji prvi puta ulaze u profesiju
4. Uvjeti za licenciranje računovođa zatečeni u profesiji

SAŽETAK

Profesija (lat.professio - zanat,posao) podrazumijeva zvanje, vrstu zanimanja koja služi kao izvor egzistencije, vrstu djelatnosti, struku, službu ili stalež. Kada se za nekoga želi istaknuti da korektno i stručno obavlja svoj posao koji mu služi kao izvor egzistencije, tada se prvenstveno misli na profesionalca ili na osobu koja se ponaša profesionalno. Za pripadnost u određenoj profesiji je potrebna određena razina stručnosti te se podrazumijeva institucionalno povezivanje osoba koje pripadaju isto profesiji. Početak računovodstvene profesije seže još u doba Benedikta Kotruljevića za vrijeme 15.stoljeća kada je imala veliku važnost kao i knjigovodstvo. O tome svjedoči knjiga Benka Kotruljića „O trgovini i savršenom trgovcu.“ Važnost računovodstvene profesije ugleda se u tome kako radi u četiri posebna, zasebna područja. Privatno računovodstvo, javno, državno, računovodstvo neprofitnih organizacija i računovodstvo u obrazovanju. Važnost računovodstvene profesije također se ugleda u činjenici kako u vrijeme kriza, ona sporije gubi posao od prosjeka drugih profesija. Prema osnovnim obilježjima suvremene računovodstvene profesije, ona je: zanimljiva, izazovna, dobro plaćena i društveno priznata. Računovođe su osobe koje pripadaju računovodstvenoj profesiji te su zadužene za računovodstveni proces. Računovodstvena profesija danas, u vrijeme globalizacije i harmonizacije računovodstvene prakse, sve više poprima obilježja savjetodavne negoli izvršne funkcije u poslovnom subjektu. Kako će se s vremenom sve više povećavati uporaba računalne obrade podataka i primjenjivati suvremenija tehnologija, tako će se postupno razvijati računovodstvena profesija i smanjivati potreba za računovođama. Od njih će se tražiti uporaba sve složenijih, zahtjevnijih i kompliciranijih poslova i baš u tome leži potreba konstantne edukacije računovođa sa novim znanjima i vještinama kako bi mogli biti u korak sa modernim financijskim uslugama. Odgovornost računovođa se može podijeliti na tri komponente: ispravno, pouzdano i objektivno financijsko računovodstvo i izvješćivanje; učinkoviti financijski menadžment; mjerodavni savjeti pri različitim poslovnim i poreznim pitanjima. Što se tiče računovodstvene profesije u Republici Hrvatskoj, smatra se da nije još do kraja uređena, ali da se pomaci na bolje od razdoblja prije dvadesetak i više godina, ipak vide.

Međunarodna federacija računovođa (International Federation of Accountants (IFAC)) je svjetska organizacija računovodstvene profesije osnovana 1977. godine. Ona nastoji povećati privrženost profesionalnih računovođama vrednotama poštenja, transparentnosti i stručnosti pomoću Kodeksa etike za profesionalne računovođe koji izdaje Odbor za međunarodne standarde etike za računovođe. Prema Kodeksu, temeljna načela koje računovođa mora znati i ponašati se u skladu s njima su: poštenje, objektivnost, profesionalna sposobnost i dužna pažnja, povjerljivost te profesionalno ponašanje. U današnjem suvremenom poslovnom okruženju ovlašteni i privatni računovođe susreću se sa sve većim brojem etičkih izazova. Najvažniji izazovi bi bili vezani uz: pritisak menadžmenta, računovođe kao izviđače, pohlepa i propusti. U 2017.godine donesen je zakon u kojem stoji: „Ako poduzetnik povjeri obavljanje računovodstvenih poslova i funkcije računovodstva drugim pravnim ili fizičkim osobama one moraju biti licencirane za obavljanje tih poslova na temelju posebnog zakona.“ Ministarstvo financija odgodilo je početak licenciranja računovođa do 1.siječnja 2017.godine zbog peticije protiv licenciranja koje je pokrenula Incijativa profesionalnih računovođa.

Ključne riječi: profesija, računovodstvena profesija, računovođa, Međunarodna federacija računovođa, Kodeks etike za profesionalne računovođe, temeljna načela

SUMMARY

A profession (lat. *professio* - occupation) implies a vocation, a type of work that serves as a source of existence, a type of activity, or a duty. When someone is said to correctly and technically do his duties that serve him as a source of existence, then it is primarily meant that he is a professional or acts as one. In order to belong to a profession one requires a certain level of professionalism. The beginnings of the accounting profession dates back to Benedikt Kotruljević in the 15th century when it was just as important as bookkeeping. One of the sources of this is the book "O trgovini i savršenom trgovcu" by Benko Kotruljić. The importance of accounting can be found in four special different areas, namely private accounting, public accounting, national accounting, and accounting for non-profit organisations and education. The importance of accounting can also be seen in the fact that, during times of crisis, accounting loses work more slowly than other professions on average. The essential properties of the modern accounting profession make it interesting, challenging, well-paid, and socially recognized. Accountants are people who belong to the accounting profession and are responsible for the accounting process. The accounting profession today, in the time of globalisation and harmonisation of the accounting practice, adopts a more and more advisory rather than executive function in the subject of business. With time, as the usage of computer processing of data increases and more modern technology begins to be used, the accounting profession will gradually develop and the need for accountants will therefore decline. The duties of accountants will become more complicated and demanding, which makes it necessary to constantly educate accountants to equip them with new knowledge and skills so that they could follow the trends for the modern financial services. The responsibilities of accountants can be divided into three components: correct, reliable and objective financial accounting and reporting; efficient financial management; authoritative advising on different business and tax issues. As for the accounting profession in the Republic of Croatia, it is considered not to be fully developed yet, but some improvement has been seen in the last twenty years. The International Federation of Accountants (IFAC) is a world organisation of the accounting profession established in 1977. It strives to increase the commitment of professional accountants to values such as honesty, transparency, and professionalism with the help of the Ethics codex for professional accountants, issued by the Committee for the

international ethical standards for accountants. According to the codex, the fundamental values that an accountant must be familiar with and comply with are: honesty, objectivity, professional competence and watchfulness, privacy, and professional behaviour. In today's modern business environment, authorised and private accountants are faced with an increasing number of ethical challenges. The most important such challenges are related to: management pressure, accountants as scouts, greed, and omissions. In 2017, a law was passed, which states that: "If an entrepreneur entrusts other legal or physical entities with doing accounting tasks and functions of accounting, they must be licensed to conduct these tasks based on a special law." The Ministry of Finance had postponed the start of licensing of accountants until January 1st, 2017, due to a petition against licensing initiated by the Initiative of professional accountants.

Key words: profession, accounting profession, accountant, International Federation of Accountants, Etics codex for professional accountants, fundamental values